

تاریخچه تأسیس و توسعه توپخانه سپاه در جنگ

سردار شهید

غلامرضا یزدانی *

	<p>در این مقاله نویسنده که خود از نزدیک شاهد شکل گیری و سازماندهی توپخانه سپاه بوده است سیر شکل گیری این رده سازمانی را به تفصیل مورد شرح و بررسی قرار داده است و در واقع منبع اصلی تالیف این مقاله مشاهدات عینی خود نویسنده می باشد. در این راستا، ابتدا ضرورت هایی که برای تشکیل توپخانه وجود داشت و کمبودهایی که برای پشتیبانی از نیروهای عمل کننده احساس می شد، تشریح شده است. در ادامه، نویسنده به راهکارهایی که از سوی مسئولین ذیربط برای تأمین تجهیزات مورد نیاز اتخاذ شده اشاره کرده است. در واقع، بخش بزرگی از تجهیزات مورد نیاز توپخانه سپاه از ادوات غنیمتی که در جریان عملیات های مختلف به دست رزمندگان اسلام افتاده بود تأمین شد، اما با گسترش سازمان توپخانه سپاه به تدریج ادوات و تجهیزات مورد نیاز، بخشی خریداری و بخشی نیز با ابتکاراتی که توسط نیروهای این واحدها صورت می گرفت تأمین می شد. واژه های کلیدی: توپخانه، غنائم جنگی، پشتیبانی آتش، عملیات ثامن الائمه^(ع)، عملیات فتح المبین.</p>		چکیده	
--	--	--	-------	--

الف) روند شکل گیری سپاه

با چنین مأموریت و دیدگاهی این ارگان تازه تأسیس سازماندهی شد که به تبع آن صرفاً تیم ها، دسته ها، گروهان ها و گردان های عملیاتی با رویکرد عملیات شهری و حفظ و ارتقای امنیت داخلی کشور شکل گرفت و سپاه در هر شهر و شهرستانی متناسب با تعداد نیروی جذب شده و وسعت سرزمینی و حساسیت های امنیتی خاص آن منطقه وضعیت خود را سازمان داد. بعد از مدت کوتاهی بنا به ضرورت، فعالیت های فرهنگی و

در اردیبهشت ماه سال ۱۳۵۸، دو ماه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، بنا به نیاز وضعیت آن دوران، تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به فرمان حضرت امام خمینی (ره) ابلاغ شد که مهم ترین مأموریت آن عبارت بود از: «حفاظت از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن به دلیل تهدید انقلاب از سوی ضدانقلابیون داخلی و عناصر وابسته به رژیم طاغوت».

* سردار شهید غلامرضا یزدانی در تاریخ ۱۹ دی ماه سال ۱۳۸۴ به همراه سردار سرلشکر شهید احمد کاظمی و تنی چند دیگر در سانحه هوایی به شهادت رسید.

مردم یاری در ابعاد مختلف نیز در کنار مأموریت حفظ امنیت انقلاب انجام می شد که به مرور زمان تقریباً با هم عجین شده و مأموریت و سازمان سپاه ماهیتی امنیتی، فرهنگی پیدا کرد که به ترتیب تقدم تبلیغات فرهنگی و سلاح دو ابزار اصلی اجرای مأموریت سپاه در این مقطع تلقی می شد. اما شورش های قومی واگرایانه در نقاط مرزی که مهم ترین آنها حوادث تجزیه طلبانه در کردستان بود سپاه را در ۱۵ ماه اول عمر خود

متوجه ضرورت تقویت صبغه نظامی کرده و با این رویکرد تا شهریور ۱۳۵۹ که در آستانه هجوم رژیم بعث عراق قرار گرفتیم، حداکثر توسعه سازمان رزم سپاه تعدادی محدود گردان های رزمی بود که با روش های چریکی و غیرکلاسیک درگیر مبارزه با اشراک و ضد انقلابیون مسلح در کردستان گردید و سنگین ترین سلاحی هم که در اختیار سپاه بود، تعدادی از انواع خمپاره انداز و نیز آرپی جی و تیربار بود. در حالی که در همین وضعیت، ضدانقلابیون در کردستان به توپخانه هم مسلح بودند.^(۱) شاید آمار کل سلاح های سپاه در آن مقطع از چند هزار تفنگ ژ ۳ و کلت و ده ها خمپاره انداز و آرپی جی تجاوز نمی کرد و این، همه موجودی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بود اما...

وقتی جنگ پایان یافت، وضعیت و چهره سپاه با اوایل آن نه تنها قابل قیاس که حتی قابل تصور هم نبود. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در روز شروع جنگ، سازمان رزم آن شامل چند گردان رزمی و چند ده خمپاره انداز و تیربار و... بود، در مرداد سال ۱۳۶۷ به سه نیروی زمینی، هوایی و دریایی، ۱۵ لشکر پیاده و زرهی با ده ها تیپ عملیاتی، صدها عراده جنگ افزار توپخانه متوسط و سنگین سازماندهی شده در قالب گروه های

توپخانه و توپخانه لشکرها، صدها دستگاه تانک و نفربر، انواع سیستم های پدافند هوایی موشکی که موفق شد پیشرفته ترین هواپیمای دشمن را سرنگون کند، سیستم موشکی زمین به زمین قدرتمند که دشمن را از شرارت باز می داشت، یگان های مخابراتی با سیستم های ارتباطی کافی، یگان های اطلاعاتی با شبکه های فعال و کارآمد، سازمان بهداری رزمی قوی که در منطقه عملیات و نزدیک خط مقدم عمل های جراحی سنگین انجام می داد، مهندسی رزمی بسیار قوی که قادر بود پروژه ای چون پل فاو یا جاده جزیره مجنون را در هورالهوریزه احداث کند، یگان های شناور سبک که قادر به درگیری و ضربه زدن به ناوهای ابرقدرت ها در خلیج فارس شده بود و از همه اینها مهم تر، هزاران فرمانده مجرب و کارآمد با تجربیات بسیار ارزنده در سطوح مختلف، مجهز گردیده بود و اینها همه از برکات دفاع مقدس هشت ساله با هدایت و فرماندهی حضرت امام خمینی (ره) «ره» که محور حرکت ایشان معنویت و ادای تکلیف الهی بود، به دست آمده بود.

حال این سوال قابل طرح است که چه اتفاقاتی افتاد که آن نهال کوچک به این شجره طیبه نیرومند و پرشاخ

۱. در ماه های اولیه پیروزی انقلاب، گروه های ضدانقلاب در کردستان شورش کردند و موفق شدند ضمن تصرف بعضی شهرهای بزرگ، پادگان های ارتش را نیز تصرف کنند که از جمله تیپ مهاباد از لشکر ۶۴ ارتش تصرف شده و یک گردان توپخانه که به دست آنها افتاد و تا چند سال بعد به وسیله آنها روی نیروهای خودی اجرای آتش می کردند.

غنیمت گرفته شده بودند. اما در لایه هایی از یگان های رزم، عناصر و افرادی بودند که نیاز به جنگ افزارهای پشتیبانی با برد بلندتر و حجم بیشتر از ادوات را لمس می کردند و حتی مصرانه به دنبال آن بودند اما نمی دانستند چگونه و از کجای می توان چنین سلاح هایی را فراهم کرد. به خصوص که کشور ما با تحریم جهانی نیز مواجه بود به طوری که حتی سیم خاردار هم به ما نمی فروختند. اگر به این احساس نیاز، توسعه سریع یگان های رزمی سپاه را که ضرورتی اجتناب ناپذیر بود و بعد از هر عملیات، احتیاج به تشکیل چندین تیپ برای گسترش دامنه عملیات های بزرگ را نیز اضافه کنیم، آنگاه این کمبود بیشتر نمایان می شود.

**عملیات فتح المبین
با همه عظمت خود، در زمینه
آتش پشتیبانی نزدیک بیشتر
با استفاده از جنگ افزارهای
ادوات و خمپاره اندازها
انجام شد**

در آستانه عملیات فتح المبین که حمله بسیار گسترده و مهمی در منطقه ای به وسعت ۵۰۰۰ کیلومتر مربع در غرب دزفول طراحی و آماده اجرا شد، یکی از مشکلاتی که ذهن طراحان و فرماندهان سپاه را به خود مشغول کرد و دغدغه آن قابل کتمان نبود، کمبود و یا

فقدان آتش پشتیبانی کافی برای این عملیات بود. هرچند که به گردان های توپخانه ارتش، مأموریت پشتیبانی آتش ابلاغ شده بود؛ به هر حال با توجه به حجم عظیم نیروهای بسیجی در قالب تیپ هایی که سپاه سازماندهی کرده و وارد عملیات می شدند، آتش پشتیبانی اطمینان بخش وجود نداشت. با این اوصاف عملیات فتح المبین با همه عظمت خود، در زمینه آتش پشتیبانی نزدیک بیشتر با استفاده از جنگ افزارهای ادوات و خمپاره اندازها انجام شد.

برای حداکثر استفاده از مقدرات محدود موجود، برادر حسن مقدم در قرارگاه کربلا با یک حرکت ابتکاری و برنامه ریزی شده قبل از عملیات با دعوت از

و برگ گردید؟

در این نوشتار مختصر که تحت عنوان «تاریخچه تشکیل توپخانه سپاه» به قلم کشیده شده است، صرفاً نگاهی گذرا و کلی به سیر مراحل و چگونگی شکل گیری یکی از این سازمان های مهم و تأثیرگذار بر دفاع مقدس یعنی «توپخانه نیروی زمینی سپاه» پرداخته می شود.

امید است این مقاله تصویری کلی و روشن از توپخانه سپاه به خوانندگان گرامی و نیز نسل های آینده ارائه و در حد وسع، به تلاش و مجاهدات خالصانه شهیدان، فرماندهان و رزمندگان فداکار این رسته ارج گذاشته شود.

ب) روند شکل گیری توپخانه سپاه

«بعد از عملیات ثامن الائمه (ع) که منجر به رفع محاصره آبادان گردید، از جمله غنائم به دست آمده از عراق یک آتش بار توپخانه ۱۵۵م.م کشتی بود که از جانب دشمن در شمال آبادان بین دارخوین و پل مارد مستقر بود. این آتش بار توپخانه بلافاصله تعمیر و عملیاتی گشته و در همان منطقه علیه دشمن به کار گرفته شد. سه ماه بعد در عملیات فتح بستان نیز مجدداً یک گردان توپخانه ۱۳۰م.م و یک آتش بار ۱۰۵م.م پرتغالی از ارتش عراق از سوی رزمندگان تیپ ۱۴ امام حسین (ع) اصفهان به غنیمت گرفته شد که این گردان به دستور حسین خرازی، فرمانده تیپ، سازماندهی شده و در عملیات فتح المبین در پشتیبانی از گردان های مانوری بسیجی مبادرت به اجرای آتش کردند و این دو اتفاق مبداء شکل گیری توپخانه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است.

تا قبل از عملیات فتح المبین کسی به ایده تشکیل توپخانه در سپاه به طور جدی فکر نمی کرد، هرچند همه فرماندهان یگان های مانوری به خصوص در سطوح بالاتر در خلال چند عملیات کوچک و بزرگ قبل از آن این ضرورت را احساس می کردند؛ کسی به طور واقعی آن را هنوز درک نکرده بود. از طرفی، عنصر اصلی و مورد اتکا آتش پشتیبانی در سپاه تا عملیات فتح المبین خمپاره اندازها بودند که به وفور هم به

شرایط بسیار سخت و فشارهای دشمن در جبهه آبادان با عراقی‌ها جنگیده بود و قدر آتش توپخانه را می‌دانست، ایده تشکیل توپخانه در سپاه را با توجه به این حجم غنائم به دست آمده به فرماندهان مافوق ارائه داد که برادر سیدرحیم صفوی، معاون عملیاتی سپاه، بدون لحظه‌ای تردید این فکر و پیشنهاد را پذیرفته و همان جا طی دست نوشته‌ای به حسن مقدم مأموریت تشکیل توپخانه سپاه را از موضع فرماندهی سپاه ابلاغ کرده و تدابیر و راهکارهای لازم را نیز ارائه و دستور داده بود هرچه زودتر تشکیلات و سازمان مناسبی را پیشنهاد دهند.

حسن مقدم بعد از اخذ ابلاغ فوق، روز بیستم فروردین سال ۱۳۶۱ مبادرت به تشکیل «مرکز توپخانه سپاه» نموده و با شناسایی، جذب و سازماندهی تعدادی از عناصر و فرماندهان موجود در رده‌های مختلف، در عمل هسته مرکزی توپخانه سپاه را فعال و بدین ترتیب کارهای بزرگی را برنامه‌ریزی و شروع می‌کند. از همان قدم‌های اولیه، حسن شفیع زاده نقش محوری و تأثیرگذاری در این روند ایفا می‌نماید و این دو حسن، سازمان توپخانه را بنیان‌گذاری و آماده اجرای مأموریت‌های مهمی می‌کنند.

به موازات این اقدامات برای انجام عملیات بیت‌المقدس تمام توپ‌های به غنیمت گرفته شده تعمیر، سازماندهی و در قالب گردان‌ها و آتش‌بارها در پشتیبانی از عملیات فوق به کار گرفته شدند. واقعاً اتفاق بزرگی افتاده بود. سپاه و بسیج مجهز به توپخانه شده بود و این موضوع برای دشمن فوق‌العاده شوک‌آور و غیرقابل تصور بود. به ویژه اینکه با استفاده از تجهیزات خود دشمن این کار انجام شده بود. تجهیز سپاه به توپخانه در تحلیل‌ها و ارزیابی‌های جهانی نیز نکته قابل توجه و تأملی بود. آنها آن را دلیلی بر قدرت قوی سازماندهی و مدیریت موفق میدادین جنگ از سوی رزمندگان اسلام و فرماندهان سپاه می‌دانستند.

رزمندگان توپخانه سپاه برای به کارگیری یگان‌های توپخانه جدید خود در عملیات فتح خرمشهر هیچ کمبودی جدی‌ای نداشتند.

در فاصله بین دهم فروردین تا دهم اردیبهشت که

همه فرماندهان یگان ادوات تیب‌ها مبادرت به ایجاد مرکزی برای هماهنگی بین یگان‌ها به منظور حداکثر استفاده از آتش‌های موجود نمود که این حرکت مبارک منجر به ارائه ایده تشکیل سازمان توپخانه بعد از این عملیات گردید. برای این کار بزرگ نه نیرویی، نه توپ، نه مهماتی، نه تجهیزاتی، نه مرکز آموزشی و خلاصه هیچ چیزی وجود نداشت اما خداوندی مدبر، مردانی با اراده، فرماندهی چون امام(ره) و نصرت‌های غیبی خداوند وجود داشت.

وقتی عملیات فتح‌المبین در دهم فروردین ۱۳۶۱ به پایان رسید، علاوه بر پانزده هزار اسیر و سایر غنائم، ۱۶۵ عراده، انواع توپ‌های مدرن و دوربرد و متوسط به همراه همه تجهیزات لازم و توپکش و مهمات بر... و حتی خدمه و متخصصان آنها به دست رزمندگان اسلام به غنیمت گرفته شد. در یک امداد آشکار خداوندی، توپ و توپچی و توپخانه دشمن یکجا به دست سربازان امام(ره) افتاده بود.

واقعیت این است که قبل از عملیات فوق، در تصور نمی‌گنجید که چنین اتفاقی ممکن است بیفتد، ولی به هر صورت حدود ده گردان توپخانه در اختیار سپاه قرار گرفته بود و باید کار شروع می‌شد که با یک تدبیر سازمانی که تشکیل آتش‌بارهای چهارتویی بود، این ده گردان توپ در قالب ۱۵ گردان سازماندهی شد. حسن مقدم که فوق‌تخصص در شکار فرصت‌های طلایی است، روز ۱۲ فروردین با مشورت چند تن از فرماندهان از جمله حسن شفیع زاده که در این مقطع معاون تیب المهدی(عج) بود و او نیز انگیزه‌ای قوی در ایجاد توپخانه برای سپاه داشت، به دلیل اینکه از روزهای اول جنگ با یک خمپاره‌انداز و روزی سه گلوله سهمیه در

از اوایل سال ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۶
به تدریج گروه‌های شش‌گانه
توپخانه سپاه تشکیل شد و با
انجام مأموریت‌های محوله در
عملیات‌های مختلف نقش
چشمگیری را در موفقیت‌های
به دست آمده ایفا کردند

بود که در تپه های «تینه» در منطقه دشت عباس و تنگه ابوغریب زاغه های بزرگ و حاوی ده ها هزار انواع مهمات موجود، به غنیمت گرفته شده بود. حجم این مهمات آن قدر بود که تا حدود ۹ ماه بعد ما مهمات توپخانه مورد نیاز خود را از این زاغه ها برداشت و مصرف می کردیم.

توپکش، تجهیزات و حتی مدارک آموزش جنگ افزارها را هم به مقدار کافی به دست آورده بودیم. باید گفت با اراده خداوند، سپاه به دست دشمن مجهز به بهترین سلاح ها، تجهیزات و مهمات روز دنیا شده بود که با آنها علیه خودش می جنگید. توپهای ۱۳۰، ۱۲۲ و ۱۵۲م. که در این عملیات و سایر عملیات ها به غنیمت گرفته شدند، از پیشرفته ترین جنگ افزارهای موجود توپخانه در دنیا تا آن زمان محسوب می شدند. جالب است هر جا که از نظر اطلاعات فنی و تخصصی در به کارگیری توپ ها با مشکلی مواجه می شدیم، بلافاصله فرمانده آتش بار یا گردان همان سلاح را از اردوگاه اسرای عراقی به منطقه آورده و او خیلی دقیق همه چیز را برای

نیروهای ما آموزش داده، به اردوگاه بر می گشت. وقتی یک فرمانده توپچی عراقی از اردوگاه برای رفع بعضی اشکالات فنی به منطقه آورده می شد و آتشباری را که خود روزی فرمانده آن بود می دید و حالا باید طرز کار آن را به بچه های بسیج آموزش می داد، صحنه ای دیدنی بود که توصیف کردنی نیست....

در زمینه آموزش های تخصصی مشکل اصلی در به کارگیری جنگ افزارها بود که سیستم آنها شرقی و ارتش نیز مانند آن را نداشت که از تجربه شان استفاده کند. لذا استفاده از مدارک آموزشی همراه غنائم، اسرای توپچی دشمن و نیز ابتکارات و تجربه رزمندگان

شروع عملیات بیت المقدس بود تمام یگان هایی که توپ غنیمتی در اختیار داشتند، مبادرت به تعمیر و راه اندازی آنها کردند. البته ۹۰ درصد توپ ها سالم و حتی بسیاری از آنها نو و آغشته به گریس کارخانه سازنده بودند.

شهید ناهیدی، فرمانده یگان ذوالفقار تیپ ۲۷ حضرت رسول (ص)، بعد از عملیات فتح المبین نگارنده را که در آن عملیات فرمانده یک گروهان ادوات بود، مامور راه اندازی و به کارگیری جنگ افزارهای ۱۵۵م. کشتی به غنیمت گرفته در منطقه «علی گره زد»

نمود. وقتی آنها را تحویل گرفتم متوجه شدم هنوز گریس کارخانه توپ ها پاک نشده بود. از اطلاعات عملیات تیپ درخواست کردیم، پی گیری کنند فرمانده این گردان را که اسیر و در اردوگاه بود، برای کسب اطلاعات فنی در اختیارمان بگذارند. وقتی با سرگرد عراقی صحبت کردم گفت: «این توپ ها را عراق از فرانسه خریده و از طریق دریا حمل و پنج روز قبل از حمله شما در بندر عقبه اردن از کشتی پیاده و ۲۴ ساعت قبل آن را وارد منطقه کرده بودیم که حمله شما شروع شد و ما اسیر شدیم...»

نیازمندی اساسی که در این مرحله داشتیم، مهمات

توپخانه مبنای آموزش‌ها قرار گرفت که بسیار راه گشا بود. تخصص دیدبانی و هدایت آتش هم با ادوات اشتراک زیادی داشت.

بدین ترتیب طی پنج ماه یعنی از فتح‌المبین تا بعد از عملیات رمضان که مقطع مهم و سرنوشت‌سازی در شکل‌گیری یگان‌های توپخانه سپاه بود، گردان‌ها و آتش‌بارهای توپخانه یگان‌های رزمی سپاه تشکیل و عملیاتی شده و کم‌کم جای خود را در ذهن فرماندهان باز کرده و در طرح‌ریزی عملیات به آنها توجه و نقش داده می‌شد. البته با مشکلات زیادی هم مواجه بودیم. یکی از اقدامات مهم و غیرقابل اجتناب تاکتیکی

ایجاد «مرکز هماهنگی پشتیبانی آتش» بود که با توجه به حضور یگان‌های توپخانه ارتش در عملیات و نیز تشکیل و در اختیار داشتن توپخانه در سپاه و ضرورت ایجاد هماهنگی‌ها، مبادرت به ایجاد این مرکز شده که حسن مقدم خود در قرارگاه مرکزی کربلا، حسن شفیعی‌زاده در قرارگاه فتح و سایرین در بقیه قرارگاه‌های عمده، این وظیفه را انجام و هماهنگی‌های لازم صورت می‌گرفت.

ج) روند توسعه سازمان و تشکیل گروه‌های توپخانه
روند به غنیمت گرفتن توپخانه‌های دشمن در عملیات‌های بعدی همچنان ادامه داشت و تسلیحات غنیمتی هم زمان تعمیر، بازسازی، سازماندهی و به کار گرفته می‌شد و بعد از هر عملیات سازمان توپخانه توسعه می‌یافت. بعد از فتح‌المبین در عملیات‌های بیت‌المقدس ۳۰ عراده، مسلم ابن عقیل (ع) ۱۵ عراده، والفجر هشت ۲۰ عراده، والفجر دو ۱۸ عراده، کربلای پنج ۲۰ عراده، والفجر ده ۱۰۰ عراده و مرصاد ۱۸ عراده انواع

توپ‌های دشمن به غنیمت گرفته شد. تحلیل این روند و اینکه چگونه حتی در عملیات والفجر ده در حلبچه که در سال آخر جنگ انجام شده است، یک صد قبضه توپ به غنیمت گرفته شد، کار جداگانه‌ای را می‌طلبد، ولی به هر حال در مجموع حدود ۴۰۰ عراده انواع توپ‌های ارتش عراق در طول دفاع مقدس به غنیمت نیروهای خودی درآمده و در سازمان توپخانه سپاه، علیه خودشان به کار گرفته شده است. این عدد معادل یک سوم کل توپ‌های ارتش عراق در روز آغاز جنگ می‌باشد که قابل تأمل و توجه است. با انجام عملیات‌های گسترده یکی بعد از دیگری سازمان رزم سپاه نیز از نظر کمی و کیفی توسعه یافت. تیپ‌ها به لشکر تبدیل شدند. موفقیت‌های بزرگی که در صحنه جنگ نصیب نیروهای خودی شد و طراحان، فرماندهان و مسئولین کشور را به تقویت و توسعه رده‌های پشتیبانی رزمی به موازات یگان‌های رزمی ترغیب کرد. لذا خرید جنگ‌افزارهای جدید توپخانه که مقدمات آن با تدبیر حسن شفیعی‌زاده انجام شده بود، در اولویت قرار گرفت و با قابلیت‌هایی که توپخانه سپاه در طول عملیات‌ها از خود نشان داده و اعتماد مسئولین کشور و جنگ را جلب کرده بود، مبادرت به تأمین سلاح و مهمات و تجهیزات کرده و توپخانه سپاه بعد از مقطع شکل‌گیری اولیه خود جان تازه‌ای پیدا کرد. هم‌زمان با تشکیل گروه‌های توپخانه احساس نیاز به آتش‌های دوربرد و تقویت آتش‌یگان‌های رزمی نیز در دستور کار قرار گرفت لذا از اوایل سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۶۶ به تدریج گروه‌های شش‌گانه توپخانه سپاه تشکیل شد و با انجام مأموریت‌های محوله در عملیات‌های مختلف نقش چشمگیر و غیرقابل انکاری در موفقیت‌های دفاع مقدس ایفا کردند. در سال ۱۳۶۲ تقریباً همه لشکرها و تیپ‌های رزمی سپاه به یگان‌های توپخانه مجهز شده بود و بدین ترتیب سازمان توپخانه مراحل رشد و توسعه خود را طی کرد. ولی از آنجا که در ادامه دفاع مقدس و به منظور بازداشتن رژیم متجاوز عراق، ضرورت تجهیز سپاه به موشک‌های دوربرد برای پاسخ‌گویی به شرارت‌های دشمن بعثی، ضرورتی قطعی تشخیص داده شده بود لذا در آبان سال ۱۳۶۲ به

**با پایان جنگ،
توپخانه نیروی زمینی
سپاه با هزاران نیروی
مجرب و کارآمد
و حدود ۶۰ گردان
توپخانه سازماندهی شد**

برادر حسن مقدم، مأموریت راه‌اندازی و سازماندهی «فرماندهی موشکی زمین به زمین سپاه» محول و حسن شفیعی زاده به عنوان فرمانده توپخانه سپاه منصوب گردید. ایشان بعد از طی مراحل شکل‌گیری اولیه توپخانه طی ۱۸ ماه گذشته، در راه توسعه و رشد و ارتقاء توان عملیاتی سپاه قدم‌های بسیار بزرگی را برداشت.

توپخانه نیروی زمینی سپاه با تدبیر و درایت فرمانده شهیدش حسن شفیعی زاده به

سپاه بعد از حدود دو سال از بدو تاسیس، از چنان توان تاکتیکی برخوردار شد که در بعضی عملیات‌ها گردان‌های توپخانه ارتش را زیر امر گرفته و با طرح ریزی آتش و اقدامات استاندارد عملیاتی و تاکتیکی آنها را سازماندهی و به کار گرفت که به عنوان نمونه می‌توان به عملیات فتح فاو که با ابلاغ شورای عالی دفاع ۱۵ گردان توپخانه ارتش تحت امر سپاه به مدت ۷۰ روز به کار گرفته شدند، اشاره کرد.

(د) سازمان توپخانه بعد از جنگ

با پایان یافتن جنگ، توپخانه نیروی زمینی سپاه با هزاران نیروی مجرب و کارآمد و حدود ۶۰ گردان توپخانه سازماندهی شده و با تجربیات تخصصی بسیار ارزشمند مانند سایر بخش‌های نیروهای مسلح بازسازی خود را برنامه‌ریزی و آغاز کرد.

در این مرحله که از سال ۱۳۶۸ به بعد شروع گردید و با توجه به تشکیل دو نیروی جدید در سازمان سپاه طرح تفکیک شروع که به موجب آن کلیه نیروها، امکانات، ابنیه و... سپاه باید بین پنج نیرو متناسب با مأموریت‌های آن تقسیم می‌شد که این کار به سرعت انجام و با شکل‌گیری لشکرها و تیپ‌های متناسب و تعیین آمایش سرزمینی، یگان‌های موجود توپخانه نیز بین تیپ‌ها و

موازات اجرای مأموریت‌های سنگین محوله در ۸ سال دفاع مقدس در طول ۱۴۰۰ کیلومتر جبهه‌های جنگ با عراق و پشتیبانی یگان‌های درگیر در کردستان و نیز عملیات در جزایر و سواحل خلیج فارس، هم‌زمان موفق به کارهای بزرگ دیگری نیز شده است که این اقدامات مکمل فعالیت‌های عملیاتی بوده و بدون آنها امکان بقای سازمان توپخانه میسر نمی‌شد که از جمله مهمترین این اقدامات عبارتند از: توسعه مرکز آموزش توپخانه در اصفهان، فعال کردن صنایع دفاعی برای تولید و ساخت توپ در کشور و قطع وابستگی به بیگانه، راه‌اندازی مرکز تعمیرات توپخانه در تهران، ابداع ابتکارات تاکتیکی و تکنیکی متعدد برای پاسخ‌گویی به نیازهای جبهه در زمینه آتش پشتیبانی، برنامه‌ریزی برای کادرسازی و تربیت صدها فرمانده توپخانه در سطوح مختلف به طوری که در کل نیروی زمینی سپاه سیستم توپخانه منسجم و کارآمدی تشکیل شد، ایجاد هماهنگی تنگاتنگ با توپخانه ارتش در مأموریت‌ها و به وجود آوردن یک انسجام سازمانی بسیار مطلوب و کارآمد، تعریف و ارائه نقش بازدارندگی برای توپخانه در زمینه جنگ شهرها به وسیله توپخانه‌های دوربرد سپاه که بسیار هم‌کار ساز واقع شد، برنامه‌ریزی برای ارتقای توان تاکتیکی در توپخانه به نحوی که توپخانه

لشکرها توزیع و سازمان شکل نهایی خود را پیدا کرد و در مقطع فعلی تمام تیپ‌ها و لشکرها دارای یگان‌های توپخانه سازمانی بوده و روز به روز توسعه کمی و کیفی مطلوبی را طی کرده‌اند.

هم‌اکنون سازمان منسجم و کارآمد توپخانه نیروی زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با صدها گردان و آتش بار در قالب گروه‌های توپخانه و توپخانه یگان‌های رزمی با داشتن توانایی تخصصی تاکتیکی، تکنیکی و فنی بسیار بالای خود به لطف خداوند، توجهات حضرت ولی عصر «عج» و به برکت خون شهیدان و الامقام آماده اجرای مأموریت‌های محوله می‌باشد.

باید یادآور شد که توپخانه نیروی زمینی سپاه در دفاع مقدس، ۱۵۰۰ شهید و صدها جانباز و سی آزاده و مفقودالجسد تقدیم انقلاب اسلامی نموده است که برای همه آنها از خداوند علو درجات را مسئلت می‌نماییم.